

Nr 21

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1970/71 jämte motioner.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 (bilaga 11, punkten I 9, s. 158—159) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 84 000 000 kr., vilket är lika med det för innevarande budgetår anvisade beloppet.

I samband härmed har utskottet behandlat de likalydande motionerna I: 937 av fru *Elvy Olsson* och II: 1089 av herr *Larsson* i *Borrby m. fl.*, vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om sådan ändring av kungörelsen om statsbidrag till avloppsreningsverk att krav ställs på att reningsverk planeras så att utbyggnad av ett tredje steg (kemisk rening) senare kan komma till stånd för att statsbidrag över huvud taget skall kunna utgå.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionerna från statens naturvårdsverk och Svenska kommunförbundet. Se bilaga till detta utlåtande.

Utskottet. Kungl. Maj:t förordar i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln att reservationsanslaget Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för nästa budgetår uppförs med ett oförändrat belopp av 84 milj. kr. Ramen för bidrag enligt kungörelsen (1968: 308) om statsbidrag till avloppsreningsverk föreslås samtidigt höjd från 50 milj. kr. till 60 milj. kr. Departementschefen berör i sammanhanget frågan i vad mån kostnaderna för ledningar till reningsverk bör få räknas in i underlaget vid beviljande av ifrågavarande bidrag. Med hänsyn till att det ofta är fördelaktigt att avloppsfrågan löses gemensamt för flera samhällen anser departementschefen att bidrag bör kunna utgå till överföringsledningar i sådana fall då det är motiverat av vattenvårdsskäl. Utskottet finner för sin del ingen anledning till erinran mot de i propositionen sålunda gjorda uttalandena och förslagen.

Vad gäller den i motionerna I: 937 och II: 1089 föreslagna skärpningen av bidragsbestämmelserna, innebärande att såsom villkor för statsbidrag skall gälla att reningsverk planeras så att en utbyggnad av ett tredje steg (kemisk rening) senare kan komma till stånd, får utskottet anföra följande.

Syftet med förevarande statsbidrag är att stimulera kommunerna att bygga reningsverk med långt gående rening. Ju högre reningsgrad det planerade reningsverket avses få, desto högre bör bidraget därför bli. Enligt nu gällande bestämmelser, som utformats i enlighet med riksdagens år 1968 fattade beslut, skall bidrag med hänsyn till reningsgraden utgå med lägst 30 och högst 50 procent av bidragsunderlaget. Bidrag utgår ej för anläggning som byggs för enbart slamavskiljning.

Som framgår av Svenska kommunförbundets yttrande över förevarande motioner har den tekniska utvecklingen på förevarande område lett till att de reningsverk som numera projekteras, så gott som genomgående ges en sådan utformning att de — även om de inte från början avses för det s. k. tredje steget — likväl i ett senare skede kan kompletteras härför. Statens naturvårdsverk framhåller för sin del att samtliga förekommande typer av avloppsreningsverk i och för sig kan kompletteras med anordningar för närsaltreduktion. Om svårigheter i vissa fall kan uppstå har detta sin grund i att tillräckliga markutrymmen inte står till förfogande för ändamålet. Emellertid har naturvårdsverket sedan lång tid i fall där biologisk rening godtagits påpekat att reningsanläggningen skall planeras så att en senare komplettering för närsaltreduktion inte försvåras. Verket nämner i sammanhanget att nu tillämpad differentiering av bidragsnivån i många fall lett till att huvudmannen för en anläggning, även om enbart biologisk rening godtagits av prövningsmyndigheten, beslutat att redan från början bygga ut anläggningen även för kemisk rening.

Utskottet vill för sin del understryka vad i förevarande motioner anförts rörande angelägenheten av att utsläppet av närsalter i sjöar och vattendrag reduceras. I överensstämmelse härmed hälsar utskottet med tillfredsställelse att flera kommuner redan gått i författning om att anlägga reningsverk med kemisk rening eller också vidtagit förberedelser för att senare kunna genomföra sådan rening. Givetvis finner utskottet angeläget att man vid den fortsatta utbyggnaden av reningsverk tar sikte på att åstadkomma anläggningar med så långt gående reningsanordningar som möjligt. Med hänsyn till vad som i föreliggande remissyttranden anförts beträffande den faktiska utvecklingen på området synes dock någon ändring av gällande bidragsbestämmelser inte erforderlig för uppnående av nämnda syfte. Som kommunförbundet framhåller kan det i vissa fall vara befogat att bibehålla möjligheten till statsbidrag även i de fall omständigheterna till äventyrs är sådana att förberedelsearbeten för längre gående kemisk rening av olika skäl inte bör eller kan vidtagas.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. till *Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.* för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 84 000 000 kr.,

2. anser motionerna I: 937 och II: 1089 besvarade med vad utskottet i det föregående anfört.

Stockholm den 14 april 1970

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Mossberger (s), Skårman (fp), Carl Eskilsson (m), Hermansson (cp)*, Magnusson (s), Augustsson (s), Skagerlund (fp), Manne Olsson (s)* och Ingvar Andersson (m);

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s), Johanson i Västervik (s)*, Antby (fp)*, Lundmark (s)*, Jonasson (cp), fru Lindberg (s), herr Björk i Påarp (s), fru Sundström (s) och herr Krönmark (m)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Yttranden över motionerna I: 937 och II: 1039**Statens naturvårdsverk (23.2.1970)**

Naturvårdsverket anför.

Samtliga förekommande typer av avloppsreningsverk kan i och för sig kompletteras med anordningar för närsaltreduktion. Svårigheter kan dock uppstå om inte tillräckliga markutrymmen finns. Sedan lång tid har naturvårdsverket i fall där biologisk rening godtagits påpekat att anläggningen skall planeras så att en senare komplettering för närsaltreduktion inte försvåras.

De nuvarande bidragsreglerna stimulerar kommunerna att bygga reningsverk för längre gående rening. Ett verk för högsta möjliga reningseffekt avseende biokemisk syreförbrukning medför enligt av naturvårdsverket fastställd tabell ett statsbidrag med 35 procent av kostnaden. Om däremot reningsverket utbygges direkt även för kemisk behandling så att en reduktion avseende fosfor med 90 procent uppnås, höjs bidragsnivån till 50 procent. Detta förhållande har medfört att huvudmannen i många fall beslutat bygga anläggning för högsta möjliga effekt avseende såväl biokemisk syreförbrukning som fosfor även om enbart biologisk rening godtagits av prövningsmyndigheten.

En ändring av gällande bidragsförfattning är därför inte nödvändig för att av motionärerna åsyftat mål skall uppnås.

Svenska kommunförbundet (13.3.1970)

Kommunförbundet, som avstyrker bifall till motionerna, anför.

Som motionärerna framhåller har utvecklingen i vad gäller tekniken för rening av avloppsvatten gått starkt framåt under senare år. I första hand har detta gällt den kemiska reningen, det s. k. tredje steget. Utbyggandet av detta blir nu allt vanligare i kommunerna, vilket innebär att man är på god väg att komma tillrätta med ett av de svåraste problemen beträffande avloppsvattenrening nämligen borttagandet av fosfor.

Rent praktiskt har denna utveckling lett till att de reningsverk, som nu projekteras, tämligen genomgående ges en sådan utformning att de — även om de inte från början avses för tredje steget — likväl i ett senare skede kan kompletteras härför. Enligt uppgift är naturvårdsverket helt inställt på denna linje i sin rådgivande verksamhet. Det är också angeläget att sådana lösningar genomförs i största möjliga utsträckning. Därigenom kan stora kostnadsbesparingar göras senare.

Bl. a. kan därigenom redan från början erforderliga markutrymmen reserveras och vidare kan beaktas att fallförhållandena blir lämpliga och att slambehandlingsanläggningar ges tillräckliga dimensioner för att ta emot de starkt ökade slammängder som tredje steget medför. Slutligen kan verket utformas så att det kan fungera även medan utbyggnad av tredje steget pågår.

Med hänsyn till den vikt förberedelsearbeten av detta slag bör tillmätas

synes tiden i och för sig mogen för en ändring av statsbidragskungörelsen i den av motionärerna yrkade riktningen. Den nyss beskrivna faktiska utvecklingen anger dock att en sådan ändring på intet sätt framstår som absolut nödvändig. Därigenom kan utan att några väsentliga intressen eftersetts bibehållas möjligheten till statsbidrag även i de fall omständigheterna till äventyrs är sådana att berörda förberedelsearbeten av olika skäl inte bör eller kan vidtagas.